

זה בורר פרק שלישי סנהדרין

כ"א.

עין משפט נר מצוה

סח א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' ז סע"ף א
 סו ב מיי שם הל' טו"ש ע' סע"ף ח:
 סז ג מיי פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סימן כח סע"ף ח:
 סח ד מיי פ"ו מהל' טוען ונטען הל' א ופ"ו מהל' עדות הל' ד טו"ש ח"מ סימן פ"א סע"ף ח:
 סט ה מיי פ"ז מהל' עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף ט:
 ע ו מיי פ"ח מהלכות עדות הל' ב סמג עשין למ' טו"ש ח"מ סימן יח סע"ף א:
 עא ז ח מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טו"ש ח"מ סי' כ"ט סע"ף א:
 עב ט י ב מיי פ"ו מהל' עדות הל' ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף א:
 עג ל מיי שם הלכה א והל' ד טו"ש ע' סע"ף ח:
 עד מ מיי פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין לה טו"ש ע' סע"ף א:
 עה נ מיי שם הלכה ז טו"ש ע' סע"ף יא:
 עו ס מיי שם הלכה ח טו"ש ע' סע"ף ב:
 עז ע מיי פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין פ"ח ע' סע"ף ב:
 עח פ מיי פ"ח מהלכה ה:

קרוצים ונרחקו הוו. שמתה אחותם אשת מר עוקבא: בקבא דקירא אידנאי כנו. בקב של שעה נדקמתי ככס כממיה. כלומר איני דבוק בכס כלל אלא אהו לא ליימתון דינא: מיום ראשון ואילן. בטלה שושבנות וכשר להעיד: והוא לא אויב לו ועידנו. דהאי והוא אעד קאי דמעיד שהוא חייב גלות והעד לא אויב לו לרובא דאי כרוכא הא כתיב (דברים ז) והוא לא שונא לו וקראי אחרני טובא: ולא מבקש רעטו ידענו. דסמין ליה וספטו העדה וקאמר ר' יהודה דהאי לא מבקש רעטו אשופטים קאי. ולשון זה מלאמי כדרייתא דספרי ולא כדספרי שלנו והוא לא אויב לו העד ולא מבקש רעטו השופט: חד לדין. דלדין מודו כגון דשונא לא ידון ללא מלי חזי ליה זכותא: ואידך. לפסול דין אחד שני דינין ששונאין זה את זה: **מתני'** מאיימין עליהם. מפרש בגמרא: הוא אמר לי הלוה אמר לי: לא אמר כלום. דעבד איניש דאמר פלוני נושה בי כדי שלא יחזיקוהו עשיר: הודה לו. שהיו שניהם בפניו והדות נתכוון להיות לו עדים כדכר: **שנים אומרים וזאי ואחד אומר חייב וזאי.** דכתיב (שמות כג) אחרי רבים להטות: אפילו שנים מחייבין או מוכיחין והפליגי אומר איני יודע ויסיפו הדיינין. ואע"ג דאי הוה פליג עלייהו הוה בטל צמיעותא כי אמר איני יודע ויהי כמי שלא יעד דדין ומנלא דדין בשנים ואין מלמא צענין: מכניסין אותן. לצעלי דינין. ובגמרא (ג) פריך הא לא אפקינהו: **גמ'** היכי א"ר. לעדים כשמאיימין עליהם: נשיאים ורוח וגשם וגו'. כשזיל מתהלל צמתת שקר דהיינו מעדי שקר גשמים נעלרים ואפילו כשהשמים מתקשרים צענים ורוח כהלודי גשמים אין הגשם צא: אמר רבא. מלי איכפת להו אם לא ירדו גשמים אמרי כלכם משל הדיוט שז שני הוה כפנא ואכנא אומנא לא חליף על פתח מי שידע אומנות ובעל מלאכה לא על עבר הרעב: מפך וחרב וגו' איש עונה וגו'. ענון עדות שקר דבר לא וימיראלו שלל ימומו: **אאוגרייהו זיל.** השוכרים אותם מצוים אותם וקלים הם צעניו: והושיבו שנים אנשים בני צעיל. בני נכות היזרעאלי כתיב שיעזי המלך היו יועלים לשוכרם והיו קורין אותם בני צעיל: **צעניו.** משמע שעשאונו עדים (א) פטור. ואע"פ ששמעו עדים אמתול שהודה לו הואיל ולא אמר אתם עדי: משטה אני כך. שוחק הייתי כך כשזיל שהיית שאלני מה שלא היה: סמין. הכניא כמו וחרב לו (דברים יט) ויכמן ליה: ואין טוענין למסית. המסית חזירו לעבודת כוכבים אין טוענין אותו כ"ד כשזילו טענת זכות אלא אם כן טוענה הוה: **ואם לא טען.** משטה הייתי כך כשהודיתי אלא אמר לא אתן לך הדין עדים שהלית לי אין טוענין כשזילו אלא אומרין לו אחרי שהודית לך שלם: **ובדיני נפשות.** אם יש טענת זכות והוא אינו יודע לטעון טוענין לו: **לפי שלא טען.** הנחש לא טען הקב"ה כשזילו: ולא טענו כו. הקב"ה לא הוהירם על הנגיעה ומתוך תוספת גירטו שדחף הנחש את מוה על האילן עד שנגעה בו אמר לה ראי שאין מיתה על הנגיעה אף על האילנה לא תמותי: **אמסים.** דל אל"ף מהכל קרי ציה (ט) מתים היו שתי ממות אמה. כל אותיות שצמורה הצרתם ככתבתם כמו ועשית ואמרת כלו כמורה כה"ל וכן אתה חסר כמו אותה (ט) מלא: עשתי עשרה. דל עיי"ן מהכל הוה להו שמים עשרה: לא

קרובים ונרחקו הוו אתו לקמיה לדינא אמר להו פסילנא לכו לדינא אמרו ליה מאי דעתך כו' יהודה אגן (ב) מיימתינן איגרתא ממערבא דאין הלכה כרבי יהודה אמר להו אטו בקבא דקירא אידבקנא ככו דלא קאמינא פסילנא לכו לדינא אלא משום דלא צייתיתו דינא: אוהב זה שושבינו וכו'. וכמה אמר ר' אבא אמר רבי ירמיה אמר רב כל שבעת ימי המזשתה ורבנן משמיה דרבא אמרי אפילו מיום ראשון ואילך: השונא כל שלא דבר כו': ת"ר והוא לא אויב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ודיננו אישכחן שונא אוהב מנלן קרי ביה הכי והוא לא אויב לו ולא אוהב לו יעידנו ולא מבקש רעתו ולא טובתו ידענו מידי אוהב כתיב אלא סברא הוא אויב מאי טעמא משום דמרחקא דעתיה אוהב נמי מקרבא דעתיה ורבנן האי לא אויב לו ולא מבקש רעתו מאי דרשי ביה חד "לדין אידך כדתניא אמר רבי יוסי ברבי יהודה והוא לא אויב לו ולא מבקש רעתו ומכאן לשני תלמידי חכמים ששונאין זה את זה שאין יושבין בדין כאחד: **מתני'** כיצד בודקים את העדים היו מכניסין אותן לאחד ומאיימין עליהן ומוציאין (א) את כל האדם לחוץ ומשירין את הגדול שבהן ואומרים לו אמור היאך אתה יודע שזה חייב לזה (א) אם אמר הוא אמר לי שאני חייב לו איש פלוני אמר לי שהוא חייב לו לא אמר כלום יעד שיאמר בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו יואחר כך מכניסין את השני ובודקין אותו אם נמצאו כדריהו מכוונין נושאין ונותנין בדבר (ב) שנים (אומרים זכאי ואחד אומר זכאי וזכאי שנים אומרים חייב ואחד אומר זכאי חייב אחד אומר חייב ואחד אומר זכאי (א) אפילו שנים מוכיחין או שנים מחייבין ואחד אומר איני יודע ויסיפו הדיינין (ג) גמרו את הדבר היו מכניסין אותן והגדול שבדיינין אומר איש פלוני אתה זכאי איש פלוני אתה חייב (ד) ומניין (ה) לכשיצא לא יאמר אני מוכה וחביריי מחייבים אבל מה אעשה שחביריי רבו עלי על זה נאמר (ו) (לא תלך רכיל בעמך ואומר) (א) והולך רכיל מגלה סוד: **גמ'** היכי אמרו' להו אמר רב יהודה (ב) הכי אמרינן להו גשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר אמר (ג) (ליה) רבא יכלי למימר שב שני הוה כפנא ואכנא אומנא לא חליף אלא אמר רבא אמרינן להו (ד) מפך (ה) וחרב וחץ שנון איש עונה ברעהו עד שקר אמר (ו) (ליה) רבא יכלי למימר שב שני (ז) הוה מותנא ואיניש בלא שניה לא שכיב אלא אמר רבא יכלי למימר שב שני (ח) הוה מותנא אמרינן להו סהדי שקרי אאוגרייהו זיל דכתיב (והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידוהו לאמר ברכת אלהים ומלך: אם אמר הוא אמר לי כו' עד שיאמרו בפנינו הודה לו שהוא חייב לו מאתים וזו: מסייע ליה לרב יהודה דאמר רב יהודה אמר רב צריך שיאמר אתם עדיי איתמר נמי א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן (ט) (מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר משטה אני כך פטור) תניא נמי הכי מנה לי בידך אמר לו הן למחר אמר לו תנהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ולא עוד אלא אפילו הכמין לו עדים אחורי גדר ואמר לו מנה לי בידך אמר לו הן רצונך שתודה בפני פלוני ופלוני אמר לו מתירא אני שמא תכפיני לדין למחר אמר לו תניהו לי אמר לו משטה אני כך פטור ואין טוענין למסית מסית מאן דכר שמיה חסורי מיחסרא והכי קתני (י) אם לא טען אין טוענין לו (ובדיני נפשות אע"ג דלא טען טוענין לו (י) ואין טוענין למסית מאי שנא מסית אמר ר' חמא בר חנינא מפירקיה דרבי חייא בר אבא שמיע לי שאני מסית (י) דרחמנא אמר (לא תחמול ולא תכסה עליו אמר רבי שמואל בר נחמן אמר רבי יוחנן מניין שאין טוענין למסית מנחש הקדמוני דא"ר שמלאי הרבה טענות היה לו לנחש למטען ולא טען ומפני מה לא טען לו הקב"ה לפי שלא טען הוא מאי הוה ליה למימר דברי (י) הרב ודברי תלמיד דברי מי שומעין דברי הרב שומעין אמר חזקיה מניין שכל המוסף גורע שנאמר (א) אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו רב משרשיא אמר מהכא (ב) אמתים וחצי ארכו רב אשי אמר עשיתי עשרה ירעות אמר אביי לא שנו אלא דאמר משטה אני כך אבל אמר

סח א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' ז סע"ף א
 סו ב מיי שם הל' טו"ש ע' סע"ף ח:
 סז ג מיי פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סימן כח סע"ף ח:
 סח ד מיי פ"ו מהל' טוען ונטען הל' א ופ"ו מהל' עדות הל' ד טו"ש ח"מ סימן פ"א סע"ף ח:
 סט ה מיי פ"ז מהל' עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף ט:
 ע ו מיי פ"ח מהלכות עדות הל' ב סמג עשין למ' טו"ש ח"מ סימן יח סע"ף א:
 עא ז ח מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טו"ש ח"מ סי' כ"ט סע"ף א:
 עב ט י ב מיי פ"ו מהל' עדות הל' ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף א:
 עג ל מיי שם הלכה א והל' ד טו"ש ע' סע"ף ח:
 עד מ מיי פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין לה טו"ש ע' סע"ף א:
 עה נ מיי שם הלכה ז טו"ש ע' סע"ף יא:
 עו ס מיי שם הלכה ח טו"ש ע' סע"ף ב:
 עז ע מיי פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין פ"ח ע' סע"ף ב:
 עח פ מיי פ"ח מהלכה ה:

סח א מיי פ"ג מהל' סנהדרין הלכה ו סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' ז סע"ף א
 סו ב מיי שם הל' טו"ש ע' סע"ף ח:
 סז ג מיי פ"ז מהלכות עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סימן כח סע"ף ח:
 סח ד מיי פ"ו מהל' טוען ונטען הל' א ופ"ו מהל' עדות הל' ד טו"ש ח"מ סימן פ"א סע"ף ח:
 סט ה מיי פ"ז מהל' עדות הלכה ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף ט:
 ע ו מיי פ"ח מהלכות עדות הל' ב סמג עשין למ' טו"ש ח"מ סימן יח סע"ף א:
 עא ז ח מיי פ"ב מהל' סנהדרין הלכה ז ט סמג שם טו"ש ח"מ סי' כ"ט סע"ף א:
 עב ט י ב מיי פ"ו מהל' עדות הל' ב סמג לאון רמ' טו"ש ח"מ סי' כח סע"ף א:
 עג ל מיי שם הלכה א והל' ד טו"ש ע' סע"ף ח:
 עד מ מיי פ"ו מהלכות טוען ונטען הל' ו סמג עשין לה טו"ש ע' סע"ף א:
 עה נ מיי שם הלכה ז טו"ש ע' סע"ף יא:
 עו ס מיי שם הלכה ח טו"ש ע' סע"ף ב:
 עז ע מיי פ"ו מהלכות סנהדרין הלכה ח סמג עשין פ"ח ע' סע"ף ב:
 עח פ מיי פ"ח מהלכה ה:

תורה אור השלם

1. או בכל אגן אשר ימות בה בלא ראות ופלו עליו וימות ודואל אויב לו ולא מבקש רעתו: במדרב רב כב
2. לא תלך רכיל בעמך לא תצמד על דם רעך אני י? וירא יט טז
3. והולך רכיל מגלה סוד ונאמן רוח כפסה דבר: משלי יא י
4. נשיאים ורוח וגשם אין איש מתהלל במתת שקר: משלי כו יד
5. מפני חרוב וחץ שנון איש ענה ברעהו עד שקר: משלי כח כה
6. והושיבו שנים אנשים בני בליעל נגדו ויעידו לאמר ברכת אלהים ומלך והוציאם וסקלם וימות: מלכים א כא י
7. לא תאבה לו ולא תשמע אילו ולא תחוס עיני עליו ולא תחמול ולא תכסה עליו: דברים יג י
8. ומפרי הקץ אשר בחור הן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמות: בראשית ג ג
9. ועשו ארוך עצי שטים אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו ואמה וחצי קמתו: שמות כה י
10. ועשית יריעת עוים לאהל על המשכן עשיתי עשרה יריעת תעשה אהם: שמות כו כ

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה בפנינו וכו' עדים סמ"ל אתני שמענו שהודה לו הס"ד:

הגהות הגר"א

[א] בבתנ' (ואמר הולך רכיל מגלה סוד) ח"מ:

כל המוסף גורע עשתי עשרה אסוף ע' ופחת אמה: